

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет комп'ютерних наук,
управління та адміністрування
Кафедра публічного управління та
менеджменту природоохоронної
діяльності

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: **Позиковий капітал підприємства як джерело фінансування**

Виконав студент групи У- 41
спеціальності 073 «Менеджмент»
Балакішієв Бейоглан Валех огли

Керівник старший викладач
Юзва Ірина Михайлівна

Консультант канд.екон.наук.,доцент
Павленко Олена Пантеліївна

Рецензент канд. фіз.-мат..наук , доцент
Серга Інга Миколаївна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет комп'ютерних наук, управління та адміністрування
Кафедра Публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності
Рівень вищої освіти бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
(шифр і назва)
Освітня програма Менеджмент
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Павленко О.П.
"19" квітня 2021 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА**

студенту(ці) Балакішієву Бейоглану Валех огли
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Позиковий капітал підприємства як джерело фінансування
керівник роботи Юзва Ірина Михайлівна ст.викладач
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом ОДЕКУ від " " 2021 року №

2. Строк подання студентом роботи 7 червня 2021 року

3. Вихідні дані до роботи матеріали наукових та аналітичних статей періодичних видань, розробки вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали сайтів мережі Інтернет, фінансова звітність ПАТ «АЗОТ»

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи управління позиковим капіталом

2. Управління позиковим капіталом на прикладі підприємства ПАТ «АЗОТ»

3. Рекомендації щодо вдосконалення ефективності управління позиковим капіталом на підприємство ПАТ «АЗОТ»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
	канд.екон.наук., доцент		
	Павленко Олена Пантеліївна		

7. Дата видачі завдання 19 квітня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1.	Робота з літературними джерелами	19.04-24.04.21		
2.	Робота над розділом 1 «Теоретичні основи управління позиковим капіталом»	25.04-07.05.21		
3.	Робота над розділом 2 «Управління позиковим капіталом на прикладі підприємства ПАТ «АЗОТ»	08.05-19.05.21		
4.	Рубіжна атестація	11.05-15.05.21		
5.	Робота над розділом 3 «Рекомендації щодо вдосконалення ефективності управління позиковим капіталом на підприємство ПАТ «АЗОТ»»	20.05-03.06.21		
6.	Оформлення роботи	04.06-06.06.21		
7.	Здача роботи на кафедрі (п.4.1)	07.06.21		
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)			

Студент _____ Балакішєв Бейоглан Валєх оглє
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Юзвє І. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ	6
1.1. Поняття, сутність і структура позикового капіталу.....	6
1.2. Класифікація позикового капіталу	11
1.3. Методика оцінки ефективності управління позиковим капіталом.	16
РОЗДІЛ II. УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «АЗОТ»	21
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	21
2.2. Показники ефективності управління позиковим капіталом на підприємство ПАТ «АЗОТ»	45
2.3. Структура та динаміка позикового капіталу підприємства ПАТ «АЗОТ»	52
РОЗДІЛ III. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ НА ПАТ «АЗОТ»	60
3.1. Рекомендації щодо удосконалення управління позиковим капіталом на ПАТ «АЗОТ».....	60
3.2. Оцінка економічної ефективності розроблених заходів	64
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	66
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	68

ВСТУП

Ключовим фактором у загальній ефективності підприємства є ефективне управління капіталом. Відсутність структури активів, надмірної мобілізації ресурсів, низький рівень ліквідності балансу є основними причинами низької капіталізації вітчизняних компаній, банкрутств і, як наслідок, причини зниження ефективності економіки. [2]

В умовах існування різних форм власності в Україні, актуальним є вивчення формування, функціонування та відтворення підприємницького капіталу.

Особливості формування бізнесу і його подальшого розвитку можуть бути реалізовані, якщо власник розумно управляє капіталом, вкладеним в підприємство.

Капітал кожного підприємства може бути представлений двома компонентами: власними і позиковими засобами. В ринкових умовах кожне підприємство повинно знайти свій власний шлях розвитку, нові форми застосування капіталу і методи роботи. [5]

Більшість вітчизняних компаній як і раніше покладаються на свої власні ресурси, в той час, коли можна ефективно залучати позиковий капітал для збільшення економічного зростання підприємства.

Банківські кредити, грошове фінансування, лізинг залишаються основним способом залучення позикового капіталу. У більшості випадків, джерелом позикового капіталу виступає банківський кредит, через відносно великого фінансового ресурсу українських банків, а також присутній той факт, що при отриманні кредиту в банку немає ніякої необхідності публічного розкриття інформації. Також знімалися деякі з проблем, викликаних специфікою банківського кредиту, що було пов'язано з полегшеними вимогами до документів, з короткими термінами розгляду заявок на отримання кредиту, з гнучкістю умов запозичення і умов надання кредитів на більш легкий доступ до фінансових коштів і т.д. [12]

Керівництво багатьох підприємств не хочуть розкривати фінансову

інформацію про своєму підприємство, а також вносити зміни в фінансову політику. Внаслідок чого тільки 3% українських підприємств, використовують емісійне фінансування. [25]

Актуальність даної випускної кваліфікованої роботи полягає в необхідності виявлення чинників, які впливають на розвиток ринку позикового капіталу, а також створення сприятливих умов, для ефективного управління українськими компаніями позикового капіталу для збільшення темпів зростання.

Вивчення теоретичних і практичних питань управління позикового капіталу підприємствами, розробка рекомендацій щодо вдосконалення управління позиковим капіталом є метою даної випускної кваліфікаційної роботи.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені наступні завдання:

- розглянути теоретичні основи позикового капіталу підприємства;
- розглянути процес управління позиковим капіталом на прикладі підприємства ПАТ «АЗОТ»
- розробити рекомендації щодо вдосконалення управління позиковим капіталом;
- розглянути ефективність розроблених заходів.

Предметом дослідження виступають економічні відносини, що виникають в процесі управління позиковим капіталом.

Об'єктом дослідження є удосконалення механізмів управління позикових коштів ПАТ «АЗОТ» .

Теоретичною і методологічною основою дослідження послужили законодавчі та нормативні акти України, роботи вітчизняних і зарубіжних економістів з досліджуваної проблеми, статистичні матеріали, матеріали бухгалтерської звітності ПАТ «АЗОТ» .

Практична значимість даної випускної кваліфікаційної роботи полягає в тому, що сформульовані в ній рекомендації щодо вдосконалення управління позиковим капіталом можуть бути використані керівництвом ПАТ «АЗОТ».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Позиковий капітал - це капітал, який отримано у вигляді довгострокового або короткострокового зобов'язання. Позиковий капітал на відміну від власного капіталу, має кінцевий термін і підлягає беззастережному поверненню. Позиковий капітал передбачає нарахування відсотків на користь кредитора. У складі позикового капіталу входять короткострокові, довгострокові позикові кошти і кредиторську заборгованість. [17]

Підприємство, яке використовує позиковий капітал, має більш високий фінансовий потенціал розвитку і можливість зростання фінансової рентабельності, але все частіше переважає фінансовий ризик і загроза банкрутства. [19]

У випускній бакалаврській роботі були розглянуті теоретичні основи управління позикового капіталу і методика оцінки ефективності управління позиковим капіталом.

У роботі висвітлені такі питання, як поняття і сутність позикового капіталу, джерела його формування. Розкрито структуру позикового капіталу, особливості її побудови.

У практичній частині бакалаврської роботи проведено аналіз показників ефективності управління, а також розглянута структура і динаміка позикового капіталу на підприємстві ПАТ «АЗОТ», представлена його техніко-економічна характеристика.

Цілеспрямоване формування і використання позикового капіталу на ПАТ «АЗОТ» визначає ефективність його фінансово-господарської діяльності. Головною метою формування позикового капіталу є задоволення потреб організації в джерелах фінансування активів.

При аналізі структури і динаміки капіталу підприємства ПАТ «АЗОТ» простежується значна частка позикового капіталу перед власним капіталом, а в структурі позик велика їх частина представлена у вигляді довгострокових кредитів і позик, що є позитивним фактором його ліквідності і платоспроможності, підвищуючи при цьому фінансову стійкість.

В умовах кризи підприємству ПАТ «АЗОТ» довелося нарощувати частку кредиторської заборгованості, що спричинило зниження рентабельності і рейтингу фінансової надійності організації. Також збільшилися витрати на незавершене будівництво.

За даними аналізу можна зробити висновок що підприємство ПАТ «АЗОТ» стабільно розвивається яке нарощує обсяги виробництва, отже, зростатимуть обсяги продажів і виручка.

За підсумками 2017 рік став для ПАТ «АЗОТ» одним з найуспішніших за цілою низкою виробничих і фінансових показників. Зростання обсягу продажів до 38 млрд. грн., Що перевищує результат 2016 року на 23%, чистого прибутку в 2,7 рази до 5 млрд. грн.. вплинуло приводом для різкого стрибка таких показників як РСС, ЕР, ЕФР і диференціал.

У третьому розділі були запропоновані рекомендації щодо вдосконалення управління позиковим капіталом і розрахований економічний ефект при можливих варіантах зміни. Ми збільшили рентабельність активів з 0,1 в 2017 до 1,15 у 2018 році шляхом скорочення дебіторської заборгованості. Виручені кошти ми направили на повне погашення кредиторської заборгованості, що також вплинуло на показники ефективності управління позиковим капіталом в незначній формі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз теорія та практика : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328с.
2. Бланк І. А. Управління капіталом : навч. курс. Київ : Вид-во «Ніка-Центр»; «Ельга», 2004. 576 с.
3. Бугай Н. О. Власний капітал як складова фінансової системи підприємства: проблематика та шляхи її вирішення. Агросвіт. 2016. № 21. С. 19–25.
4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. : у 2-х т. Київ : ТОВ «Ліра-К», 2006. 640 с.
5. Великій Ю. М., Тешева Л. В., Височін З. В. Управління оптимізацією структури капіталу підприємства. кономічні студії. 2018. Вип. 29. С. 68–72.
6. Вовк В.М. Методика та організація аналізу формування і використання фінансових ресурсів підприємства: автореф. дис. ... к. е. н. / В.М. Вовк. – Т., 2004. –url: [ttp://librar.org.ua/sections_load.php](http://librar.org.ua/sections_load.php).
7. Давидов О. І. Оцінка вартості позикового капіталу у процесі визначення вартості підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2017. Вип. 22 (1). С. 101–105.
8. Дорош Н. І., Сніжко В. В. Облік власного капіталу в контексті національних та міжнародних стандартів. Молодий вчений. 2019. № 2. С. 606–610.
9. Дорошенко А. П., Дорошенко О. О., Гуркаєва К. М. Теоретико-методичні підходи до обґрунтування методів оптимізації структури капіталу підприємств. Ефективна економіка. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5545>
10. Економічний словник-довідник / за ред. С.В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с.
11. Єпіфанова І.Ю. Сучасні підходи до аналізу ефективності управління власним капіталом підприємства / І.Ю. Єпіфанова, І.В. Дрозд // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 19. – № 2. – С. 71–76.
12. Зеленіна О. Позиковий капітал як складова капіталу підприємства: місце та бухгалтерська природа / О. Зеленіна // Вісник ЖДТУ. – 2010. – Вип. 1(51). – URL http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vzhdtu_econ/2010_1/11.pdf 2.
13. Зянько В. В., Ревенко В. С. Механізм управління позиковим капіталом підприємства. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 4. С. 155–159.
14. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / Л.О. Коваленко,

- Л.М. Ремньова. —3-тє вид., випр. і доп. — К. : Знання, 2008. — 483 с.
15. Коваль Л. В., Болахівська В. В. Бухгалтерський облік власного капіталу в управлінні підприємством. Агросвіт. 2019. № 9. С. 53–58. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.9.53.
 16. Ковальова О. М. Обґрунтування теоретичних засад управління структурою капіталу підприємства. Бізнес Інформ. 2019. №12. С. 14–20.
 17. Крамаренко, Г. О. Фінансовий менеджмент [Текст] : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна; Дніпропетровський ун-т економіки та права. — К. : ЦНЛ, 2006. — 520 с. — ISBN 966–364–151–7.
 18. Кудіна І. О., Старченко О. С. Власний капітал підприємства як економічна категорія та його облік. Приазовський економічний вісник. 2017. Вип. 5. С. 346–351.
 19. Меренда Н. І., Редзюк Т. Ю., Ворона К. В. Управління структурою капіталу підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип.19 (1). С. 14–18.
 20. Назарова І. Сутність та структуризація власного капіталу для потреб обліку. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2017. Вип. 3. С. 117–126.
 21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
 22. Опарін В.М. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення / В.М. Опарін // Вісник НБУ. — 2000. — № 5. — С. 11.
 23. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник 3-тє вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2000. — 460 с.
 24. Пойда-Носик Н.Н. Фінансові ресурси підприємства / Н.Н. Пойда-Носик, С.С. Грабарчук // Фінанси України. — 2008. — № 1. — С. 96–103.
 25. Попов М. І. Обґрунтування політики залучення позикових коштів підприємства. Молодий вчений. 2018. № 9. С. 515–519.
 26. Примостка О. О. Оптимізація структури капіталу ТНК в умовах глобалізації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип.15 (2). С. 105–108.
 27. Рибіцька А.В. Управління капіталом підприємства на основі оптимізації структури позикового капіталу / А.В. Рибіцька // Фінансовий простір. — 2014. — № 2 (14). — С. 144–148.
 28. Сініцин О.О. Фінансовий леверидж в управлінні структурою капіталу / О.О. Сініцин // Ефективна економіка — 2014. — № 9. — С. 1–3
 29. Столяров В. Ф., Островецький В. І. Основи і фактори формування структури фінансового капіталу підприємств. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 2. С. 87–94.

30. Стоянова Е.С. Финансовый менеджмент: теория и практика : [учеб.] / Е.С. Стоянова – М.:Ин-т фин. менеджмента, 2010. – 656 с.
31. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2010. 554 с.
32. Формування власних фінансових ресурсів підприємства. – URL: <http://ua-referat.com/> Формування_власних_фінансових_ресурсів_підприємства.
33. Чернецька Ю.А. Управління левериджем з метою досягнення стійкого розвитку підприємства / Ю.А. Чернецька // Вісн. соціал.-екон. досліджень : зб. наук. пр. ; [наук. ред. М.І. Зверяков та ін.]. – О. : ОДЕУ, 2010. – № 38. – С. 372–376.
34. Швиданенко Г.О., Шевчук Н.В. Управління капіталом підприємства. – К.: КНЕУ, 2007. – 440 с.
35. Щепіна Т. Г., Люлько У. В. Особливості ефективного формування і використання капіталу підприємства. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. 2015. № 40. С. 91–95.
36. Щербань О. Д., Невдачина О. І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 3. С. 284–289.